

РЕПУБЛИКА СРБИЈА

ВЛАДА

КОМИСИЈА ЗА СТАНДАРДИЗАЦИЈУ ГЕОГРАФСКИХ ИМЕНА

ТОПОНИМИЈСКЕ СМЕРНИЦЕ

РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

Београд, 2022.

Садржај

УВОД	3
О ГЕОГРАФСКИМ ИМЕНИМА	3
Подела географских имена у складу са INSPIRE директивом	3
ЈЕЗИЦИ	5
Званични језик	5
Српско писмо	5
Дијалекатска перспектива	7
Важнија правила писања географских имена	8
Језици националних мањина	9
Географска имена на језицима националних мањина	12
СТАНДАРДИЗАЦИЈА ГЕОГРАФСКИХ ИМЕНА	13
Национално тело за стандардизацију географских имена	13
Сарадња са међународним организацијама	13
Институције надлежне за географска имена	13
Државни органи и друге институције задужене за географска имена	13
Процес стандардизације географских имена	15
Опште смернице за поступак стандардизације географских имена	15
Процедуре стандардизације	16
ИЗВОРИ ПОДАТАКА	17
КАРТЕ	17
ГАЗЕТЕРИ	18
ИНТЕРНЕТ	18
ИНДЕКС ВАЖНИЈИХ ГЕОГРАФСКИХ И ДРУГИХ ТЕРМИНА	19
СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ НА КАРТАМА	28
СКРАЋЕНИЦЕ У НАЗИВИМА	28
СКРАЋЕНИЦЕ КАО СЛОВНИ СИМБОЛИ	29
СКРАЋЕНИЦЕ ПОСЕБНИХ ПРАВНИХ РЕЖИМА	30
ПРИЛОГ: АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА СРБИЈЕ	31
Аутономне покрајине	31
Региони	32
Управни окрузи	33
Општине и градови	34
Градске општине	36
Насељена места	36
ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ	37

УВОД

Ова публикација намењена је првенствено издавачима, али и другим корисницима, како у Републици Србији, тако и у иностранству, а њена сврха је да помогне при разумевању и коришћењу картографских публикација и осталих производа који садрже географске имена у службеној употреби на територији Републике Србије. Такође, Топонимијске смернице објашњавају правописна правила, правила изговора и транскрипцију имена на српском језику који су у службеној употреби у Републици Србији.

Као угледни примери за израду ових смерница коришћене су следеће публикације:

1. Препоруке *UNGEGN*-а за израду смерница;
2. Топонимијске смернице Аустрије, Белгије, Данске, Јапана, Канаде, Мађарске, Норвешке, Пољске, Словеније, Холандије, Украјине и Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске.

О географским именима

Географско име јесте властито име неког одређеног места, подручја, објекта или другог географског појма од јавног или историјског интереса (извори: Речник Матице српске и Директива Европског парламента и Савета 2007/2/EC).

С обзиром на то да су географска имена обухваћена *INSPIRE* директивом Европске уније, могу се сматрати суштински важним подацима у данашње време. Географска имена јесу и референтни подаци јер се користе за појашњавање, повезивање или указивање на географске објекте и појаве, што је неопходно за навигацију, управљање животном средином, просторно планирање и др.

Географска имена најчешће се користе при претрази података на интернету. Овако велики број корисника захтева од географских имена да имају одређени статус и лингвистичка својства ради оптималне и ефикасне употребе.

На светском нивоу заједничку бригу о географским именима води организација под окриљем Уједињених нација која се зове **Група стручњака Уједињених нација за географска имена** (*United Nations Group of Experts on Geographical Names*) чија је скраћеница **UNGEGN**. Социјалистичка Федеративна Република Југославија била је један од оснивача Уједињених нација. Од оснивања *UNGEGN*-а 1967. па све до распада СФРЈ, југословенски делегати присуствовали су конференцијама и учествовали у раду *UNGEGN*-а. Србија је као правни наследник Југославије наставила своје анагажовање у Уједињеним нацијама и свим припадајућим институцијама.

Подела географских имена у складу са *INSPIRE* директивом

Регистар географских имена Републике Србије садржи географска имена која су разврстана у девет тема. Подела је извршена поштујући Анекс 1 *INSPIRE* директиве и поштујући националне потребе и географске одлике Републике Србије.

Административна подела

- територијалне целине предвиђене Законом о територијалној организацији („Службени гласник РС”, бр. 129/07 и 18/16) и садржане у Регистру просторних јединица (држава, аутономна покрајина, регион, управни округ, град, општина);

Зграде и други објекти

- вештачки изграђени објекти од јавног значаја (нпр. јавни објекти и установе, индустријска постројења, религијски објекти, туристички и спортско-рекреативни објекти, историјски и културни споменици);

Хидрографија

- природни објекти испуњени водом и објекти и појаве који су у непосредној вези са њима (нпр. стајаће воде, водотоци, брзаци, извори, бунари);

Земљишни покривач

- физички и биолошки покривачи земљишта, настали природним или вештачким путем (нпр. шуме, шикаре, трстици, мочваре, обрађена земљишта, јаловишта, карактеристично дрвеће)

Земљишни облици

- геоморфолошки елементи терена (нпр. планине, делови планина, брда, падине, висоравни, клисуре, долине, врхови, стене, превоји, литице, пећине, јаме);

Насељена места

- места насељена људима (нпр. градови, села, засеоци, делови градова, изолована домаћинства, радничка насеља);

Заштићена подручја

- подручја заштићена међународним или националним правним актима, ради постизања посебних циљева очувања (нпр. национални парк, парк природе);

Саобраћај

- мреже друмског, железничког, ваздушног и водног саобраћаја са припадајућим објектима и везама (нпр. путеви, пруге, гранични прелази, аеродроми, станице, луке, линије трајекта, мостови, улице, тунели);

Остало

- објекти који нису обухваћени претходно наведеним темама.

ЈЕЗИЦИ

Званични језик

У Републици Србији у службеној употреби је српски језик и ћирилично писмо (Устав Републике Србије, члан 10). Попис становништва из 2011. године показао је да је српски језик матерњи језик за 6 330 919 лица, односно за 88,1% становника на територији Републике Србије. На просторима бивше Југославије, те у иностранству (западној Европи, Америци, Аустралији), број Срба који се користе својим националним језиком и писмом, далеко надмашује наведени податак. Поред Републике Србије, српски језик је у службеној употреби у Босни и Херцеговини, Црној Гори и Хрватској (тј. у републикама бивше Југославије, које данас чине самосталне државе),. У говору и писању српски језик се употребљава и у појединим оазама ван матичне државе Србије, нпр. у Турској (Галипоље), Албанији (околина Скадра), Румунији (код Крашованских Срба), у Мађарској. У тим земљама припадници српске националне мањине користе српска географска имена за географске објекте на територији коју насељавају. Међутим, српска географска имена ретко се јављају на картама или званичним документима наведених земаља.

Српски језик је индоевропског порекла. Као један од језика словенске језичке породице, српски језик припада јужној грани словенских језика. После распада словенске језичке заједнице, српски језик је наставио самостални развој. Из старословенског језика српске редакције (српкословенског) као најстарије епохе у развоју српског језика, потичу његови писани споменици. Они су сачувани као преписи богослужбених књига из X и XI века исписани глагољичким или ћириличким писмом. У средњем веку, током петовековног периода османске власти, свеколики развој духовног живота српског народа био је ометен или успорен. Од краја XVII до прве половине XVIII века у књижевности код Срба био је у употреби рускословенски језик (руска редакција старословенског језика), а од половине XVIII века па до појаве Вука Караџића писци су се користили славеносербским језиком (мешавина народног и рускословенског језика). Узимајући народни језик као основицу српског књижевно-језичког израза, Вук Стефановић Караџића је у првој половини XIX века спровео језичку и правописну реформу код Срба. С Вуком и његовом реформом отпочела је савремена фаза српског језика.

Српско писмо

Српско писмо назива се ћирилица (ћирилично писмо). Ћирилица је службено писмо у Републици Србији (Устав Републике Србије, члан 10). У јавној употреби користи се и латиничко писмо. У појединим периодима (посебно после II светског рата), латиница је била у експанзији, тако да је њена употреба у великој мери на свим нивоима јавног живота угрожавала ћирилицу као једно од најважнијих обележја српског националног идентитета.

Српску ћириличку азбуку (српски алфавет) чини 30 словних знакова (слова). Они служе за обележавање гласовних јединица (фонема) српског језика. Гласовни систем српског језика чини 5 самогласника или вокала и 25 сугласника или консонаната (глас **р** има двојак карактер — сугласнички или самогласнички: ако је носилац слога, назива се слоговним или вокалним **р**). Ово је њихов азбучни поредак:

аА, бБ, вВ, гГ, дД, ђЂ, еЕ, жЖ, зЗ, иИ, јЈ, кК, лЛ, љЉ, мМ,

нН, њЊ, оО, пП, рР, сС, тТ, ћЋ, уУ, фФ, хХ, цЦ, чЧ, џЏ, шШ.

С дијакритичким знаком се пише једино мало слово **ј**.

Међу словима српске азбуке постоје и 2 тзв. диграма (тј. удвојена словна знака), а то су **љ** и **њ**. У транскрипцији с латиничких форми на ћириличке, потребно је водити рачуна да се:

латиничко **lj** транскрибује као **љ** (*ljepota* : **љ**епота, *ljeto* : **љ**ето, *ljubav* : **љ**убав);

латиничко **nj** као **њ** у речима домаћег порекла (*njuška* : **њ**ушка, *Prenj* : **Пр**ењ);

или као **њј** у речима страног порекла (*injekcija* : **ин**јекција, *konjugacija* : **кон**југација).

Код латиничког **dž** потребно је водити рачуна:

када је то један глас, латиничко **dž** се транскрибује као ћирилично **џ** (*džamija* : џамија, *džanarika* : џанарика);

када су посреди два гласа (код префиксалних изведеница), група **dž** у латиничким речима има исти еквивалент у ћириличној транскрипцији, тј. **џж** (*nadživeti* : надживети, *podžupan* : поджупан).

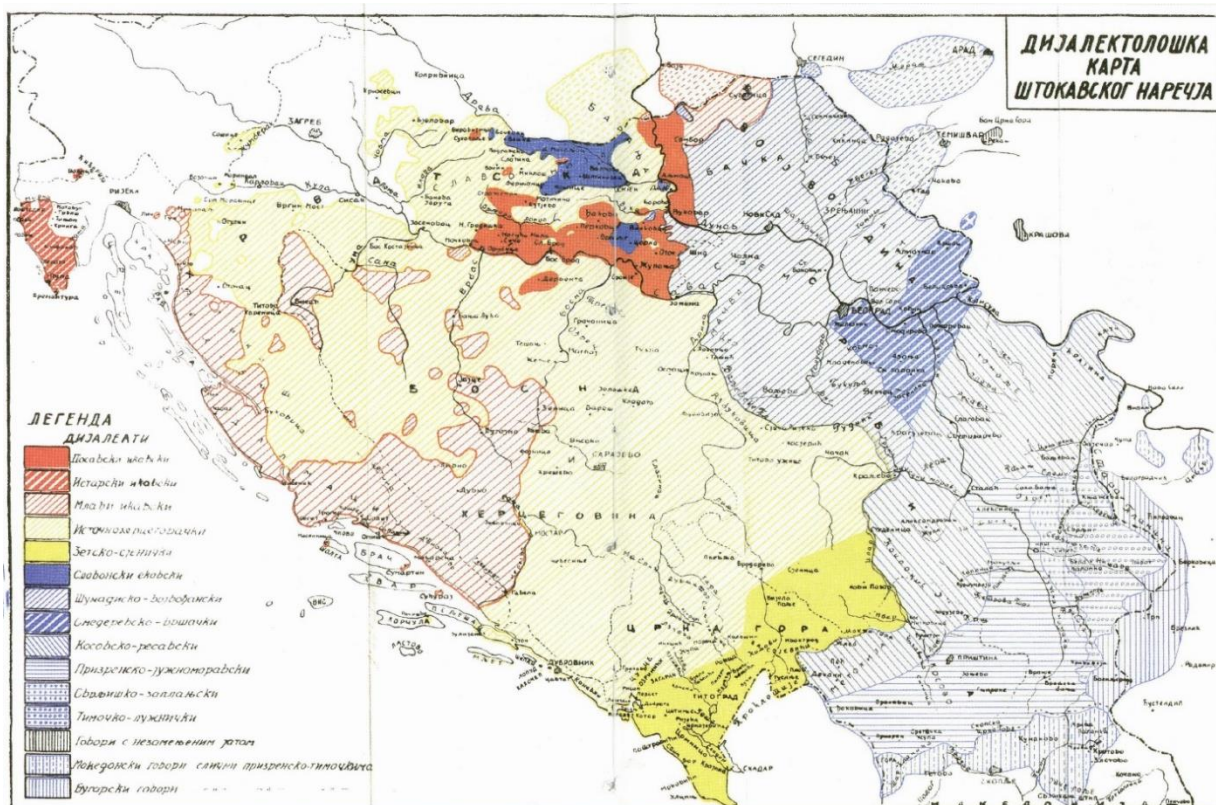
глас	изговор (IPA)	општи термин	географско име
а	[a], [a:]	ада, мајка	Бабин До, Ада; Варда, Краљево
б	[b]	брдо, брод, обод	Београд, Бродарево, Ибар
в	[v]	вис, вода, раван,	Врбас, Витина, Смедерево
г	[g]	град, ограда	Град, Градина, Виногради
д	[d]	до, градина	Деспотовац, Греда
ђ	[dj]	ђак, ђердан	Ђаково, Медвеђа
е	[e], [e:]	део, ексер; ред; греда	—, Ердевик; Ечка, Греда
ж	[ʒ]	жаба, уже, мржња	Жабар, Жабаре, Жарково
з	[z]	зима, змија, мазија	Златар, Златибор, Злокуће
и	[i], [i:]	киша, игла; иње, крило	Ибар, Инђија; Приштина, Прибој
ј	[j]	јагода, крајина	Јавор, Јошева, Мајдан
к	[k]	котао, мотика, потков	Крагујевац, Каблар, Бесна кобила
л	[l]	липа, полип, пол	Липар, Ливно, Полимље
љ	[ɭ]	љиљан, поље, краљ	Љиг, Краљево, Кобиља глава
м	[m]	медвед, немилост	Медвеђа, Мајдан, Мачков камен
н	[n]	нана, манастир, орден	Неготин, Негбина, Манастирица
њ	[nj]	њива, поњава	Његошево, Крњача, Крупањ
о	[o], [o:]	орах, коприва	Обница, Ораховац; —, Котеж
п	[p]	пут, шкрапа, склоп	Падеж, Лепеница, Преслап
р	[r], [r:]	рудник, рт, брвно	Ртари, Ртково; Ртањ, —
с	[s]	саће, посао, мирис	Сомбор, Потисје, Врбас
т	[t]	тело, старост, мост	Тител, Столови, Пирот
ћ	[tɕ]	ћорав, мећава, котлић	Ћуприја, Кућане, Маглић
у	[u], [u:]	кућа, кутија; руб, гувно	Лужница, Колубара; Луг, —
ф	[f]	фењер, аморфан, рељеф	Футог, Фекетић, Вакуф
х	[h]	хан, махала, прах	Хоча, Прахово, Гаџин Хан
ц	[ts]	црница, кишница	Црна река, Церовац, Пецка
ч	[tʃ]	чанак, мачак, врч	Чачак, Врчин, Брестач, Болеч
џ	[dʒ]	џеп, крџалија, имиџ	Џепница, Гаџин Хан, —
ш	[ʃ]	штап, мушица, варош	Шаторња, Орашац, Ниш

Табела 1. Гласови српског језика и њихов изговор према Међународној фонетској абецеди (International Phonetic Alphabet – IPA)

Дијалекатска перспектива

Штокавско наречје као свеобухватни простор који насељавају Срби (или углавном Срби), има неколико дијалеката. У науци о језику, према општеприхваћеној подели Павла Ивића (*Дијалектологија српскохрватског језика (увод и штокавско наречје)*, Матица српска, Нови Сад 1985), штокавски дијалекат се дели на староштокавске говоре (зетско-сјенички, призренско-тимочки и косовско-ресавски говори), и новоштокавске говоре (источнохерцеговачки, шумадијско-војвођански и млађи икавски говори). Смедеревско-вршачки говори (говори између Београда, Крагујевца и Вршца) данас се сматрају говорима прелазног типа: у њима се укрштају особине косовско-ресавских и шумадијско-војвођанских говора.

Зетско-сјенички дијалекат обухвата подручје југоисточне Црне Горе те подручје југозападне Србије; **призренско-тимочки дијалекат** се простире на југоистоку Србије, он обухвата појас од албанске границе до Зајечара, а дели се на призренско-јужноморавске, сврљишко-заплањске и тимочки лужничке говоре; **косовско-ресавски дијалекат** заузима дуг појас од крајњег југозапада до крајњег североистока Србије; **шумадијско-војвођански дијалекат** захвата пространу област на североистоку српске језичке територије, он дакле обухвата северне делове уже Србије и Војводину; **источнохерцеговачки дијалекат** прекрива западну Србију, а овим дијалектом говоре Срби на веома широком подручју које обухвата источну Херцеговину и северозападну Црну Гору, највећи део Босне, Далмацију, ужу Хрватску, Славонију и Барању; **млађи икавски дијалекат** у Војводини карактеристичан је за уски појас на северу Бачке који настањује веома јака група икавских Буњеваца.

Слика 1. Дијалектолошка карта штокавског наречја (аутор Павле Ивић: *Дијалектологија српскохрватског језика (увод и штокавско наречје)*, Матица српска, Нови Сад 1985).

Основицу српског књижевног језика чине говори шумадијско-војвођанског дијалекта и говори источнохерцеговачког дијалекта. Сходно његовој књижевно-језичкој основици, српски језик, с обзиром на рефлексе старог гласа „јат“ (ћирил. транскр. Ћ, лат. транскр. ě) познаје два изговора: екавски и ијекавски. Екавски изговор је карактеристичан за источни, а ијекавски за западни део српског језичког простора.

Српска географска имена, саображено акценатском систему српског књижевног језика, могу да имају акценат на било којем слогу изузимајући задњи слог. Акценти силазне природе (краткосилазни и дугосилазни акценат) у књижевном језику могу стајати само на првом слогу: *Бабин До, Варда, Обница, Ибар, Ртково, Приштина, Ртањ* итд; акценти узлазне природе

(краткоузлазни и дугоузлазни акценат), јављају се на свим слоговима изузев оног у финалној позицији: *Ада, Краљево, Ердевик, Греда, Инђија, Прибој, Ораховац, Котеж* итд. Ненаглашене дужине у књижевном језику могу да се јаве само иза акцентованог слога. Такво акценатско стање рефлектовало се и у књижевном изговору географских имена: *Бабин До, Ердевик, Прибој, Ратари, Нови Бечеј, Кикинда* итд. Акценатско стање у конзервативним говорима је битно другачије. У неким од њих силазан акценат може да се јави и ван првога слога и неакцентована дужина пред акцентованим вокалом, нпр.: *стареи, секира, поцрнео* (у косовско-ресавским говорима), или нпр.: *сестра, поток, трава* (у зетско-сјеничким говорима). Такво акценатско стање одражава се и на изговор географских имена међу говорним представницима наведених дијалеката.

Важнија правила писања географских имена

Писање географских имена у српском језику (наших и страних), регулисано је *Правописом српскога језика* (аутор Митар Пешикан и др., Матица српска, Нови сад 1993) и његовим новим издањима, као и неким другим правописним приручницима и правописним саветницима. Ортографска правила, према одредбама овога правописа, налажу да се великим словом пишу:

- имена држава и њених аутономних јединица, пуна и скраћена: *Република Србија, Краљевина Данска; Србија, Црна Гора, Данска;*
- имена засебних насеобина (градова и села), изузимајући помоћне речи (предлоге), ако они чине до имена: *Београд, Нови Сад, Сентандреја, Смедеревска Паланка, Бачко Добро Поље, Двор на Уни;*
- имена регија, једночлана и двочлана (ако је други члан властито име): *Банат, Поморавље, Ломбардија, Неготинска Крајина, Мала Азија; Црногорско приморје, Бока которска, Моравски слив;*
- имена различитих облика рељефа, с тим што се други члан (ако је апелатив) пише малим словом: *Авала, Динара, Вис, Балкан; Ада Циганлија, Високе Татре; Бело брдо, Стара планина, Фрушка гора, Панчићев врх, Панонска низија, Рт добре наде;*
- имена вода или водених површина, с тим што се други члан (ако је апелатив) пише малим словом: *Дрина, Морава, Засавица, Вир* (врело); *Велика Морава, Црни Дрим; Скадарско језеро, Обедска бара, Панчевачки рит;*
- делови земљишта или географски локалитети, с тим што се други члан (ако је апелатив) пише малим словом: *Дубрава, Дуваниште, Орловача; Бубањ поток, Римски шанчеви;*
- градска насеља и градске четврти: *Дудара* (у Суботици), *Подбара* (у Новом Саду); *Старо сајмиште, Баново брдо, Бошњачка махала;*
- тргови и улице, с тим што се други члан или други чланови (као апелативи) пишу малим словом: *Теразије, Косовска; Студентски трг, Дунавски кеј, Обилићев венац, Улица Ђуре Јакшића, Улица српских владара;*

Страна непреведена географска имена пишу се великим словом (изузимајући помоћне речи): *Сијера Невада, Рио Гранде, Лонг Ајленд;* двочлана имена код којих се уобичајило спојено писање, пишу се само почетним великим словом: *Монблан, Ламанш, Њујорк.* Међутим, уколико је реч о преведеним географским именима, код њиховог писања примењују се правила нашега правописа: *Огњена земља, Жута река, Аралско море, Залив свиња* (на Куби).

Језици националних мањина

У Републици Србији, службена употреба језика и писама националних мањина уређује се законом, на основу Устава Републике Србије. Осим тога, Република Србија је страна уговорница Оквирне конвенције за заштиту националних мањина и Европске повеље о регионалним или мањинским језицима Савета Европе чијим одредбама су делимично регулисана питања која у Републици Србији спадају у оквир службене употребе језика и писама. Законом о службеној употреби језика и писама („Сл. гласник РС“, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 - др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18 – испр.) утврђено је да на територији јединице локалне самоуправе где традиционално живе припадници националних мањина, њихов језик и писмо може бити у равноправној службеној употреби.

Јединица локалне самоуправе ће обавезно својим статутом увести у равноправну службену употребу језик и писмо националне мањине уколико проценат припадника те националне мањине у укупном броју становника на њеној територији достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва, најкасније 90 дана од дана утврђивања законом прописаних услова. Језик и писмо националне мањине уводе се у службену употребу у јединици локалне самоуправе њеним статутом.

Изменама и допунама Закона о службеној употреби језика и писама из 2018. године припадницима националних мањина омогућено је да, уколико на територији јединице локалне самоуправе не живи 15% припадника, право на службену употребу језика користе и у насељеним местима у којима живе у значајном броју (15% од укупног броја становника). Закон прописује следеће: У насељеним местима у јединици локалне самоуправе у којима проценат припадника одређене националне мањине у укупном броју становника на територији насељеног места достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују се и на језику дотичне националне мањине, према њеној традицији и правопису, и у случају да језик те националне мањине није у службеној употреби на целој територији те јединице локалне самоуправе.

За припаднике 13 националних мањина (албанске, бошњачке, бугарске, влашке, мађарске, македонске, ромске, румунске, русинске, словачке, хрватске, црногорске и чешке) у Републици Србији уведен је у службену употребу њихов језик и писмо.

На територији целе јединице локалне самоуправе у службеној употреби је 11 језика у 42 јединице локалне самоуправе, док је у 52 насељена места са подручја 15 јединица локалне самоуправе у службеној употреби девет језика националних мањина.

Албански језик је у службеној употреби у 3 јединице локалне самоуправе; **босански** језик у 4 јединице локалне самоуправе; **бугарски** језик у 2 јединице локалне самоуправе и 7 насељених места; **влашки** језик у 12 насељених места; **мађарски** језик у 28 јединица локалне самоуправе и 11 насељених места; **македонски** језик у 1 јединици локалне самоуправе и 2 насељена места; **ромски** језик у 4 насељена места; **румунски** језик у 9 јединица локалне самоуправе и 2 насељена места; **русински** језик у 6 јединица локалне самоуправе и 1 насељеном месту; **словачки** језик у 11 јединица локалне самоуправе и 5 насељених места; **хрватски** језик у 1 јединици локалне самоуправе и 11 насељених места; **црногорски** језик у једној јединици локалне самоуправе и **чешки** језик у једној јединици локалне самоуправе.

На територији целе јединице локалне самоуправе у службену употребу уведено је **11 језика националних мањина** (албански, босански, бугарски, мађарски, македонски, румунски, русински, словачки, хрватски, црногорски и чешки) у **42 јединице локалне самоуправе** (Ада, Алибунар, Бач, Бачка Паланка, Бачка Топола, Бачки Петровац, Бела Црква, Бечеј, Босилеград, Бујановац, Врбас, Вршац, Димитровград, Жабал, Житиште, Зрењанин, Кањижа, Ковачица, Ковин, Кула, Мали Иђош, Медвеђа, Нова Црња, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Нови Пазар, Нови Сад, Озаци, Пландиште, Прешево, Пријепоље, Сента, Сечањ, Сјеница, Сомбор, Србобран, Суботица, Темерин, Тител, Тутин, Чока и Шид).

Ред. број	Језик националне мањине	Јединице локалне самоуправе	Број ЈЛС
1.	Албански	Бујановац, Медвеђа и Прешево	3
2.	Босански	Нови Пазар, Пријепоље, Сјеница и Тутин	4
3.	Бугарски	Босилеград и Димитровград	2
4.	Буњевачки	Суботица	1
5.	Мађарски	Ада, Бач, Бачка Топола, Бела Црква, Бечеј, Врбас, Вршац, Житиште, Зрењанин, Кањижа, Ковачица, Ковин, Кула, Мали Иђош, Нова Црња, Нови Бечеј, Нови Кнежевац, Нови Сад, Оџаци, Пландиште, Сента, Сечањ, Сомбор, Србобран, Суботица, Темерин, Тител и Чока	28
6.	Македонски	Пландиште	1
7.	Румунски	Алибунар, Бела Црква, Вршац, Житиште, Зрењанин, Ковачица, Ковин, Пландиште и Сечањ	9
8.	Русински	Бачка Топола, Врбас, Жабаљ, Кула, Нови Сад и Шид	6
9.	Словачки	Алибунар, Бач, Бачка Паланка, Бачка Топола, Бачки Петровац, Зрењанин, Ковачица, Нови Сад, Оџаци, Пландиште и Шид	11
10.	Хрватски	Суботица	1
11.	Црногорски	Мали Иђош	1
12.	Чешки	Бела Црква	1

Табела 2. Јединице локалне самоуправе (ЈЛС) у Републици Србији у којима је у службеној употреби језик и писмо националне мањине на целој територији

[Извор: Канцеларија за људска и мањинска права, 2019]

У насељеним местима у службену употребу уведено је **девет језика националних мањина** (бугарски, влашки, мађарски, македонски, ромски, румунски, русински, словачки и хрватски) у **52 насељених места** (Банатска Топола, Банатско Ново Село, Бачки Брег, Бачки Моноштор, Батровци, Берин Извор, Бођани, Бољевци, Бусур, Вајска, Витовница, Војловица, Вучи Дел, Добродол, Дубочка, Ждрело, Звонце, Иваново, Јабука, Јасенов Дел, Качарево, Кикинда, Кладурово, Купусина, Лесковац, Луг, Љуба, Манастирица, Марадик, Мелница, Наномир, Насуковица, Овча, Плавна, Ракита, Рановац, Рашанац, Руско Село, Сајан, Светозар Милетић, Свилојево, Сланкаменачки виногради, Соколово, Сонта, Сот, Стамница, Стара Бингула, Стара Пазова, Стари Сланкамен, Старчево, Толић и Шатринци), са подручја **15 ЈЛС** (Апатин, Бабушница, Бач, Београд, Беочин, Инђија, Ириг, Кикинда, Мионица, Панчево, Петровац на Млави, Сомбор, Сремска Митровица, Стара Пазова и Шид).

Редни број	Језик националне мањине	Општине/Градови	Насељена места	Број насељених места
1.	Бугарски	Панчево	Иваново	7
		Бабушница	Берин Извор, Вучи Дел, Звонце, Ракита, Јасенов Дел, Нашушковица	
2.	Влашки	Петровац на Млави	Бусур, Витовница, Дубочка, Ждрело, Кладурово, Лесковац, Манастирица, Мелница, Рановац, Рашанац, Стамница, Старчево	12
3.	Мађарски	Апатин	Купусина, Свилојево	11
		Инђија	Марадик	
		Ириг	Шатринци, Добродол	
		Кикинда	Банатска Топола, Кикинда, Руско Село, Сајан	
		Панчево	Панчево (МЗ Војловица), Иваново	
4.	Македонски	Панчево	Јабука, Качарево	2
5.	Ромски	Бач	Вајска	4
		Београд	Соколово	

		Мионица	Наномир, Толић	
6.	Румунски	Београд	Овча	2
		Панчево	Банатско Ново Село	
7.	Русински	Сремска Митровица	Стара Бингула	1
8.	Словачки	Београд	Бољевци	5
		Беоцин	Луг	
		Инђија	Сланкаменачки Виногради	
		Сремска Митровица	Стара Бингула	
		Стара Пазова	Стара Пазова	
9.	Хрватски	Апатин	Сонта	11
		Бач	Бођани, Плавна	
		Инђија	Стари Сланкамен	
		Сомбор	Бачки Брег, Бачки Моноштор, Светозар Милетић	
		Сремска Митровица	Стара Бингула	
		Шид	Сот, Батровци, Љуба	

Табела 3. Службена употреба језика и писама националних мањина у насељеним местима

[Извор: Канцеларија за људска и мањинска права, 2019]

Један од видова службене употребе језика и писма националних мањина јесте и **исписивање назива места и других географских назива, назива тргова и улица на језику националне мањине**. Устав Републике Србије, у оквиру групе права на очување посебности, чланом 79. припадницима националних мањина јамчи право да у срединама где чине значајну популацију, традиционални локални називи, имена улица, насеља и топографске ознаке буду исписане и на њиховом језику.

Закон о службеној употреби језика и писама, у члану 11. прецизира да се на подручјима на којима су у службеној употреби и језици националних мањина, називи места и други географски називи, називи улица и тргова, исписују и на језицима националних мањина.

Осим наведеног, у члану 11. став 5. истог закона наводи се: У насељеним местима у јединицама локалне самоуправе, чија је територија одређена у складу са законом којим се уређује територијална организација Републике Србије, у којима проценат припадника одређене националне мањине у укупном броју становника на територији насељеног места достиже 15% према резултатима последњег пописа становништва имена органа који врше јавна овлашћења, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују се и на језику дотичне националне мањине, према њеној традицији и правопису, и у случају да језик те националне мањине није у службеној употреби на територији јединице локалне самоуправе, у складу са ставом 2. овог члана.

Закон о заштити права и слобода националних мањина у члану 11. одређује да се на територији јединице локалне самоуправе где је језик националне мањине у службеној употреби, називи јединица локалне самоуправе, насељених места, тргова и улица и други топоними исписују и на језику националне мањине, према његовој традицији и правопису. Закон о националним саветима националних мањина у члану 22. прописује да је национални савет националне мањине у области службене употребе језика и писама националних мањина, између осталог, овлашћен да утврђује традиционалне називе јединица локалне самоуправе, насељених места и других географских имена на језику националне мањине, ако је на подручју јединице локалне самоуправе или насељеног места језик националне мањине у службеној употреби. Називи које је утврдио национални савет националне мањине постају називи у службеној употреби поред назива на српском језику и објављују се у „Службеном гласнику Републике Србије” или, када је реч о националним саветима чије је седиште на територији АП Војводине, у „Службеном листу АП Војводине”, и у локалном службеном гласилу.

Географска имена на језицима националних мањина

Географска имена на језицима националних мањина уврштена су у Регистар географских имена Републике Србије за она насељена места у којима су одговарајући језици националних мањина у службеној употреби.

У Регистар географских имена унесени су називи 42 јединице локалне самоуправе (и насељених места у оквиру тих јединица локалне самоуправе) на једном или више од укупно 11 језика националних мањина (албански, босански, бугарски, мађарски, македонски, румунски, русински, словачки, хрватски, црногорски и чешки језик). Унесени су и називи 52 насељена места на неком од 9 језика националних мањина (бугарски, влашки, мађарски, македонски, ромски, румунски, русински, словачки и хрватски) са подручја 15 јединица локалне самоуправе у којима језик и писмо националне мањине нису у службеној употреби на целој њиховој територији, већ у појединим насељеним местима.

Традиционалне називе градова, општина и насељених места на језицима националних мањина утврдили су и објавили национални савети албанске, бошњачке, бугарске, мађарске, румунске, словачке и хрватске националне мањине. Имајући у виду да Национални савет русинске националне мањине у предвиђеном року није утврдио традиционалне називе насељених места на том језику, Извршно веће АП Војводине донело је Одлуку о утврђивању традиционалних назива општина и насељених места на русинском језику („Службени лист Аутономне Покрајине Војводине”, број 6/06).

Ред. бр.	НАЗИВ НАСЕЉЕНОГ МЕСТА НА СРПСКОМ ЈЕЗИКУ	НАЗИВ НАСЕЉЕНОГ МЕСТА НА МАЂАРСКОМ ЈЕЗИКУ	НАЗИВ НАСЕЉЕНОГ МЕСТА НА РУСИНСКОМ ЈЕЗИКУ	НАЗИВ НАСЕЉЕНОГ МЕСТА НА СЛОВАЧКОМ ЈЕЗИКУ
1.	Багremово	Brazilia	Багremово	Bagremovo
2.	Бајша	Bajsa	Байша	Bajša
3.	Бачка Топола	Topolya	Бачка Тополя	Báčska Topoľa
4.	Бачки Соколац	Cserepes	Бачки Соколац	Báčsky Sokolac
5.	Богарош	Bogaras	Богарош	Bogaroš
6.	Горња Рогатица	Felsőroglatica	Горня Рогатица	Gornja Rogatica

Табела 4. Пример имена насеља на језицима националних мањина

СТАНДАРДИЗАЦИЈА ГЕОГРАФСКИХ ИМЕНА

Национално тело за стандардизацију географских имена

Комисија за стандардизацију географских имена јесте национално тело за стандардизацију географских имена. *Комисија за стандардизацију географских назива* формирана је одлуком Владе Републике Србије 2009. године („Службени гласник РС”, број 88/09). Републички геодетски завод је 2012. године покренуо иницијативу за промену назива и састава Комисије, те је Влада Републике Србије одлуком из 2013. године („Службени гласник РС”, број 50/13) формирала Комисију која носи садашње име – *Комисија за стандардизацију географских имена*.

Комисију чине представници државних институција које су стручне и надлежне у областима које су у вези са географским именима.

Сарадња са међународним организацијама

Комисија за стандардизацију географских имена представља Србију у међународним организацијама које се баве овом тематиком.

Организација на највишем нивоу у овој области јесте Група стручњака за географска имена при Уједињеним нацијама (*United Nations Group of Experts on Geographical Names – UNGEGN*). *UNGEGN* своје послове обавља преко 24 дивизије. Дивизије су формиране у складу са географским положајем и распоређеношћу језика. Државе саме одлучују којој дивизији ће припасти, тако да једна држава може бити члан у више дивизија.

Дивизија задужена за регион у коме се налази Србија јесте Дивизија за источну средњу и југоисточну Европу (*East Central and South-East Europe Division – ECSEE*).

Институције надлежне за географска имена

Државни органи и друге институције задужене за географска имена

Главне државне институције задужене за географска имена у Републици Србији јесу Републички геодетски завод (РГЗ), Географски институт „Јован Цвијић” Српске академије наука и уметности (САНУ) и Војногеографски институт (ВГИ).

Републички геодетски завод јесте државна институција која је према Закону о државном премеру и катастру („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15 – одлука УС, 96/15, 47/17 – аутентично тумачење, 113/17 – др. закон, 27/18 – др. закон и 41/18 – др. закон), надлежна за вођење регистра географских имена. Према закону је дефинисано следеће:

1. Регистар географских имена је основни и јавни регистар о географским именима насељених места и других физичко-географских објеката са подацима о њиховом геопросторном положају, класификацији и осталим атрибутима;
2. Регистар је јавно је доступан и објављује се на интернет-страници РГЗ;
3. Регистар се води у складу са директивом уједињених нација, INSPIRE директивом и другим стандардима;
4. Упис географског имена у регистар врши се на основу закона, одлуке и статута јединице локалне самоуправе, другог регистра који садржи и географска имена, карте, плана и других релевантних изворних докумената;
5. Поступак стандардизације географских имена уписаних у Регистар географских имена врши Комисија за стандардизацију географских имена Републике Србије о чему извештава Владу, односно њено надлежно радно тело – савет за Националну инфраструктуру геопросторних података (НИГП).
6. Сви субјекти у Републици Србији који у свом раду користе географска имена дужни су да користе податке из регистра географских имена.

Географски институт „Јован Цвијић” Српске академије наука (САНУ) јесте научна институција у Републици Србији која се бави географским истраживањима и пројектима националног значаја. Као таква располаже са својим интерним регистрима географских имена и израђеним топонимијским студијама. Сви ти подаци и документи користе се у процесу стандардизације географских имена, како у фази израде Регистра, тако и у самом процесу стандардизације.

Војногеографски институт јесте војна институција која је надлежна за израду система војних топографских и прегледнотопографских карата почев од размере 1 : 25 000 па све до размере 1 : 1 000 000. Овај систем топографских и прегледнотопографских карата израђен у ВГИ јесте једини топонимски извор који у потпуности покрива целокупну државну територију Републике Србије. На њему су садржана географска имена свих категорија: насељена места и делови насељених места, територијална подела и предели, природни објекти (хидрографија и орографија), вештачки објекти (агро и индустријски комплекси, салаши и колибишта, бране, аеродроми и други значајни појединачни објекти). Као такав, он је и основни топонимски извор који се користи у процесу израде Регистра географских имена Републике Србије у РГЗ-у.

Институт за српски језик САНУ је централна научна установа у Републици Србији која се бави системским проучавањем српског језика и његове историје, израдом капиталних лексикографских и лингвогеографских дела, речника и атласа. Институт је оснван 1947. године у оквиру Српске академије наука на темељима Лексикографског одсека Српске краљевске академије. Данас се у Институту за српски језик САНУ реализују бројни лингвистички пројекти националног и међународног значаја. Средишње место међу њима чини Речник српскохрватског књижевног и народног језика САНУ. У овирима свога научног деловања Институт тесно сарађује са националним институцијама, факултетима и телима чија се делатност на овај или онај начин прожима са делатношћу Института. Такође, Институт за српски језик сарађује са сродним међународним институцијама или телима, а надасве са оним што као предмет свога проучавања имају словенске језике на свим нивоима језичке структуре и словенске језичке везе.

Одбор за стандардизацију српског језика основан је 1997. године са циљем да окупи институције и језичке стручњаке са српског језичког подручја. Активност Одбора усмерена је на планско проучавање српског језика. Најзначајнији вид језичког планирања односи се на обезбеђење статуса српског језика као националног језика у Србији и целокупном српском говорном подручју. У вези с тим, активност Одбора посебно се усмерава на проучавање оних нивоа језичке структуре који се битно одражавају на савремењивање књижевено-језичке норме. Одбор има своја тела и комисије и они заједнички издају гласило Списи Одбора за стандардизацију, али се под његовим окриљем издају и друга научна и стручна дела посвећена појединим нивоима језичке структуре.

Републички завод за статистику јесте главни произвођач и дисеминатор статистичких података, одговорни стручни носилац, организатор и координатор система званичне статистике у Републици Србији и представља званичну статистику Републике Србије у међународном статистичком систему.

Партнерске институције јесу све институције које у својој надлежности имају регистре у којима су садржани и подаци о географским именима насеља, природних и вештачких објеката, као што су јавна предузећа из разних области: Пошта Србије, Путеви Србије, Железнице Србије, Србијашуме, јавна водопривредна и електропривредна предузећа, предузећа из области управљања заштићеним природним и вештачким добрима, као и друга предузећа која поседују податке од интереса у области географских имена.

Национални савети националних мањина у оквиру својих овлашћења прописаних Законом о националним саветима националних мањина.

Органи општинских и градских локалних самоуправа у чијој су надлежности званична географска имена, као што су географска имена насељених места, делова насељених места, улица и тргова и јавних објеката.

Службе за катастар непокретности поседују и чувају податке премера, катастра земљишта, земљишних књига и катастра непокретности на територији општине, који треба да се воде сагласно доступним подацима и размерама расположивих топографских планова и карата за дату општину и припадајуће катастарске општине.

Процес стандардизације географских имена

Опште смернице за поступак стандардизације географских имена

Стандардизовано географско име јесте географско име које је прошло процес стандардизације од стране надлежне институције. Процес стандардизације утврђен је Методолошким упутством за стандардизацију географских имена. У Републици Србији надлежна институција за ову област јесте **Комисија за стандардизацију географских имена**.

Најједноставнији показатељ неопходности стандардизације географских имена јесте постојање више имена за исти географски објекат. Конкретан објекат коме се додељује географско име називамо **именовано место** и, како је то описано *INSPIRE* директивом, додељујемо му јединствени идентификатор. На тај начин све карактеристике просторног објекта можемо лако везати за објекат у виду дословних или кодираних информација у бази података, а ту могу бити описане и све варијанте имена тог објекта.

Уколико се у валидним изворима налазе различити облици имена који се односе на исти географски објекат, фаза у којој се врши анализа ових неслагања обавља се поштујући права и овлашћења националних савета националних мањина и органа локалне самоуправе.

Процес стандардизације географских имена у Републици Србији јесте посао у надлежности Комисије за стандардизацију географских имена Владе Републике Србије. У складу са захтевима *UNGEGN*-а, делатност Комисије дефинисана је кроз следеће активности које су интегрисане у процес стандардизације:

- Комисија стандардизује географска имена, појединачно или у групама, заједно са њиховим применама, а у складу са прописаним политикама и процедурама које прописује (Методолошко упутство за стандардизацију географских имена, Топонимијске смернице, приручници који се баве исписом топонима и сл.);
- Објављује стандардизована имена и њихове примене за званичну и јавну употребу;
- Објављује правила која картографи и издавачи морају следити када је у питању избор, испис и примена географских имена.

Комисија за стандардизацију географских имена Републике Србије доноси Програм стандардизације географских имена којим се дефинишу приоритети у самом процесу стандардизације географских имена у складу са државним потребама.

Методолошким упутством за стандардизацију географских имена дефинишу се основни принципи или фундаменталне доктрине, које се користе за усмеравање националне стандардизације географских имена, политике или правила која се односе на конкретне детаље за решавање проблема и која представљају средства за реализацију националне стандардизације, правила која се односе на промене географских имена, на третман небитних географских имена, на географска имена датим према живим особама, на проблеме више варијаната једног географског имена и на коришћење географских имена на језицима националних мањина.

Методолошким упутством за стандардизацију географских имена дефинишу се и саме процедуре којима су обухваћене методе за обављање стандардизације географских имена, у складу са дефинисаним принципима и политикама.

У складу са препорукама *UNGEGN*-а, Комисија за стандардизацију географских имена Србије при дефинисању званичних, стандардних имена узима у обзир два основна принципа: први – приоритет се даје облицима имена која су укоренењена у локалној јавној употреби при чему се, упоредо са преференцијама локалног становништва, узимају у обзир и административна и академска гледишта и други – тежња једнозначности, као принципу по коме се сваком географском објекту (месту, формацији или области) додељује једно стандардно географско име што представља идеал стандардизације топонима. Сходно наведеном, Комисија при стандардизацији поступа према следећем:

- Одређује један облик имена, на основу критеријума прописаних у Методолошком упутству за стандардизацију географских имена, као званични облик географског имена;
- Прихвата и ставља на располагање за коришћење на језицима националних мањина једно или више имена (алонима), који нису исти по рангу као званични облик имена, већ су одабрани за коришћење у складу са званично одобреном употребом језика националних мањина на одређеном подручју (тако одређена алтернативна имена ће се приказивати на картама чија размера и намена то омогућавају).

Процедуре стандардизације

Процедура стандардизације географских имена у Републици Србији детаљно је прописана Методолошким упутством за стандардизацију географских имена. Овде су наведени само најважнији елементи и принципи наведене процедуре.

Приликом стандардизације географских имена, канцеларијско и теренско истраживање треба реализовати што комплетније, тако да се прикупе информације о следећим елементима (Прва конференција Уједињених нација за стандардизацију географских имена, резолуција I/4, из 1967):

- писани и говорни облик географског имена и његово значење према локалном становништву;
- писање имена на катастарским документима и земљишним књигама;
- писање имена на савременим и старим картама и у другим историјским изворима;
- писање географских имена у извештајима о попису, регистрима географских имена географским речницима и другим релевантним документима од значаја;
- писана употреба имена код локалних административних и техничких служби.

У процесу стандардизације географских имена морају се у обзир узети званичне границе између наше земље и суседних држава, као и између административних подела у оквиру наше земље. Приликом стандардизације географских имена, за места, објекте и области који се протежу дуж граница или их секу морају се у обзир узети језички фактори карактеристични за обе стране граничне линије, тј. морају се примењивати постојећа егзонимска правила.

У складу са препорукама *UNGEGN*-а, Комисија за стандардизацију географских имена Србије определила се за комбиновани модел истовремене стандардизације појединачних имена и стандардизације великог броја имена. У том смислу, као целисходно решење намеће се стандардизација појединачних сетова географских имена садржаних у бази података Регистра географских имена, која су унета (дигитализована) на основу основног извора – серије топографских и географских карата размера од 1 : 25 000 до размера 1 : 1 000 000 издања Војногеографског института, а која се израђује у складу са стандардима прописаним од стране *Eurogeographic*-а, према *INSPIRE* директиви Европске уније и која је истовремено и део Националне инфраструктуре геопросторних података (НИГП) Републике Србије. Израдом базе података Регистра географских имена олакшава се у великој мери и спровођење континуалног ажурирања географских имена. Такође, омогућава се корисницима да идентификују промене географских имена или новоуспостављена географска имена у конкретним временским периодима.

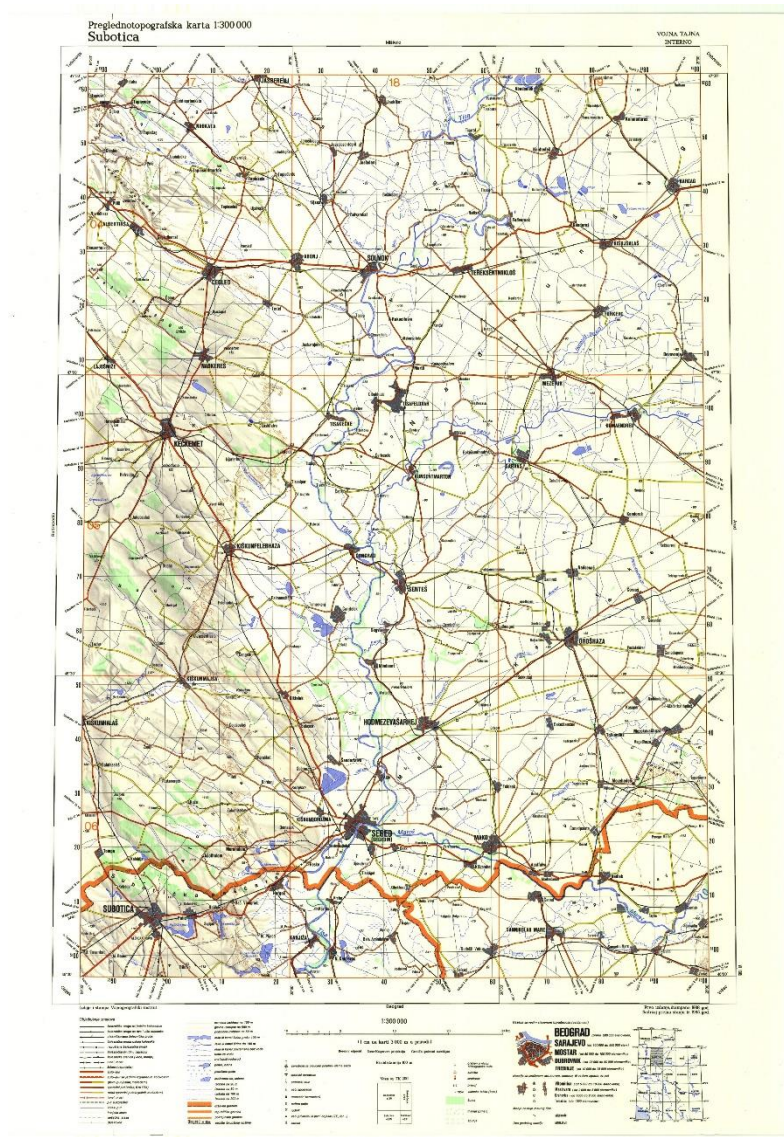
ИЗВОРИ ПОДАТАКА

Карте

Карте које се у највећем обиму користе за примарно прикупљање података јесу топографске карте у размерама 1 : 25 000, 1 : 50 000, 1 : 100 000, 1 : 200 000 и 1 : 300 000.

Временски периоди у којима су израђени листови ових карата јесу:

- 1968–2001. за размену 1 : 25 000;
- 1971–1997. за размену 1 : 50 000;
- 1973–1987. за размену 1 : 100 000;
- 1979–1987. за размену 1 : 200 000;
- 1984–1987. за размену 1 : 300 000.

Слика 2. Пример топографске карте 1 : 300 000

Републички геодетски завод, који спроводи процес прикупљања података и њихов унос у Регистар географских имена, поред топографских карата, користи и друге изворе картографских података – основну државну карту, физичко-географске карте, разне атласе и тематске карте.

Газетери

Сви тематски спискови географских имена (топономастикони или газетери) који садрже податке који су званично донесени или одобрени од одговарајуће институције, могу се користити за прикупљање, а затим и за контролу и одржавање Регистра географских имена. Пример су статут локалних самоуправа, регистри поштанских служби, министарстава, научних установа и сл.

Поред тога што се могу користити као извор података, газетери јесу и основни производ процеса израде Регистра географских имена и процеса стандардизације географских имена.

Интернет

Интернет странице (сајтови) које се користе при прикупљању и контроли података за Регистар географских имена, могу се третирали као извори података. Према службености података, сајтови се могу поделити на службене и неслужбене, а према квалитету и обиму података могу се поделити поуздане и непоуздане изворе података.

Примери службених извора јесу: сајт са збирком свих прописа (www.paragraf.rs) сајт Републичког завода за статистику (пописи становништва, спискови насељених места), сајт ЈП Железнице Србије (Уредба о категоризацији железничких пруга), сајтови органа локалних самоуправа (статути локалних самоуправа), итд.

Примери неслужбених извора јесу: Архиве стручних часописа, историјски, привредни и други извештаји и публикације, енциклопедије и речници, страни газетери, итд.

ИНДЕКС ВАЖНИЈИХ ГЕОГРАФСКИХ И ДРУГИХ ТЕРМИНА

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
А	
авенија, -е ж	avenue
ада, -е ж	river island
аеродром, -а м	airport
акумулација, -е ж	accumulation
Албанија	Albania
албански, -а, -о	Albanian
алуга, -е ж	deep gully
артешки, -а, -о	artesian
археолошки, -а, -о	archeological
атар, -а м	land property of a settlement
аутобуски, -а, -о	bus (adj.)
ауто-пут, -а м	highway
Б	
баир, -а м	hillslope
бања, -е ж	spa
бара, -е ж	pond
басен, -а м	basin
бачија, -е ж	an isolated hut for domestic animals
башта, -е ж	garden
бедем, -а м	levee, causeway
бездан, -а м / бездана, -е ж	abyss, chasm
бели/бијели, -а, -о	white
било, -а с	elongated, smooth-sided mountain
блатни, -а, -о	muddy
блато, -а с	mud
болница, -е ж	hospital
борик, -а м	pine wood
босански, -а, -о	Bosnian
Босна	Bosnia
брана, -е ж	dam
брдо, -а с	hill
брег/бријег, -а м (мн. брегови)	hillock
брзак (брзац), -а м (мн. брзаци)	rapid
брод, -а м (мн. бродови)	ford
Бугарска	Bulgaria
бугарски, -а, -о	Bulgarian
бук, -а м (мн. букови)	wide and strong waterfall
бунар, -а м (мн. бунареви)	well
В	
ватрогасни, -а, -о	fire (adj.)
велики, -а, -о	big, large
венац/вијенац, -нца м	range (mountain), rim street
ветреница/вјетреница, -е ж	cave with wind flow; weather vane, wind vane, weathercock
видиковац, -вца м	viewpoint
викенд-насеље, -а с	cottage settlement
виноград, -а м	vineyard
вир, -а м (мн. вирови)	whirlpool
вис, -а м	landform of usually conical shape, protruding higher than a surrounding relief
високи, -а, -о	high, tall
висораван, -вни ж	plateau
Влашка	Wallachia
влашки, -а, -о	Wallachian
вода, -е ж (мн. воде)	water
водени, -а, -о	water (adj.) - made of water
воденица, -е ж	watermill
водопад, -а м	waterfall

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
водоскок, -а м	fountain
војни, -а, -о	military
воћњак, -а м	orchard
врата, -а с (мн.)	door
врело, -а с	karst spring
вртача, -е ж	large depression, sinkhole
вртлог, -а м	whirlpool
врх, -а м (мн. врхови)	peak, summit
Г	
газ, -а м (мн. газови)	ford
гај, -а м (мн. гајеви)	grove
гвозд, -а м (мн. гвоздови)	forest
глава, -е ж	peak, hilltop
главица, -е ж	small peak, small hilltop, knoll
глиб, -а м (мн. глибови)	mud, mire, ooze, silt
глина, -е ж	clay
големи, -а, -о	big, large
голет, -и ж	barren land
голеш, -е ж (мн. голеша)	barren land
голи, -а, -о	bare
гомила, -е ж	pile, stack
гора, -е ж	mountain
горњи, -а, -о	upper
град, -а м (мн. градови)	town, city
градина, -е ж	garden; medieval ruins
градиште, -а с	former settlement location
градски, -а, -о	town, city (adj.)
граница, -е ж	border
гранични, -а, -о	bordering
ребен, -а м	ridge
реда, -е ж	ridge
гроб, -а м (мн. гробови)	grave, tomb
гробље, -а с	graveyard, cemetery
громила, -е ж	pile, stack
Грчка	Greece
грчки, -а, -о	Greek
гумниште (гувниште), -а с	threshing place
гумно (гувно), -а с	threshing place
Д	
дворац, -рца м	castle
део/дио, дела/дијела м (мн. делови/дијелови)	part, part of the land
депонија, -е ж	landfill, dump
десни, -а, -о	right
дивљи, -а, -е	wild
до (дол), дола м (мн. долови)	small valley or small depression (for a karst landform)
добри, -а, -о	good
док, -а м (мн. докови)	pier
долац, доца м	diminutive or synonym of small valley
долина, -е ж	valley
доњи, -а, -е (-о)	lower
драга, -е ж	small valley, small bay, or small doline (for a karst landform)
дрво, -ета и -а с (мн. дрвета и дрва)	tree
државни, -а, -о	national
друм, -а м (мн. друмови)	road
дубоки, -а, -о	deep
дубрава, -е ж	oak forest or forest generally
дугачки, -а, -о	long
дуги, -а, -о	long
дуж, -и ж	long part of the land

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
Ђ	
ђерам, -рма м (мн. ђермови)	shadoof
ђубриште, -а с	landfill, dump
Е	
економија, -е ж	economy estate
етно-парк, -а м	ethno-park
етно-село, -а м	ethno-village
Ж	
ждрело/ждријело, -а с	gorge entrance
железница/жељезница, -е ж	railway
железнички/жељезнички, -а, -о	railway (adj.)
живица, -е ж	lea
жупа, -е ж	district, region
жути, -а, -о	yellow
З	
забран, -а м	preserve property; area (usually woods) which can be used only by the owner
залив, -а м	bay
запад, -а м	west
западни, -а, -о	western
запис, -а м	sacred tree
заселак, -еока м	hamlet
збег/збјег, -а м	refuge
зденац, -нца м	well, spring
зелени, -а, -о	green
земља, -е ж	land
зимовник, -а м	winter home
златни, -а, -о	golden
зона, -е ж	zone
И	
игралиште, -а с	playground
извор, -а м	spring
извориште, -а с	spring area
издан, -а м	aquifer
индустријски, -а, -о	industrial
испосница, -е ж	anchorite's cell
исток, -а м	east
источни, -а, -о	eastern
Ј	
јаз, -а м (мн. јазови)	trough, channel
јазбина, -е ж	den, burrow
јама, -е ж	vertical cave, pit
јарак, -рка м (мн. јаркови)	ditch
јаруга, -е ж	gully
језеро, -а с	lake
језерски, -а, -о	lake (adj.)
јендек, -а м	trench
југ, -а м	south
јужни, -а, -о	southern
К	
кал, -а м	mud, mire, ooze, silt
калдрма, -е ж	cobblestone road
каљуга, -е ж	mud, mire, ooze, silt
камен, -а м (мн. каменови)	stone
камени, -а, -о	stony
каменолом, -а м	quarry
камењар, -а м	rocky area, rocky landscape
камп, -а м (мн. кампови)	camp
канал, -а м	channel

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
кањон, -а м	canyon
капела, -е ж	chapel
капија, -е ж	gate; natural bridge
караула, -е ж	tana (military border station)
кварт, -а м	district
кик, -а м (мн. кикови)	top of a mountain with a sharp summit
кладенац, -нца м	wellspring (fenced or built)
кланац, -нца м	pass, col
клизиште, -а с	landslide
клик, -а м	peak
кисура, -е ж	gorge
кључ, -а м (мн. кључеви)	karst spring (siphonal bubbling)
колиба, -е ж	hut
колонија, -е ж	colony
коп, -а м (мн. копови)	mine, quarry
корито, -а с	trough, riverbed
коса, -е ж	slope
костурница, -е ж	ossuary
котао, -тла м (мн. котлови)	basin
котлина, -е ж	basin
крај, -а м (мн. крајеви)	region
крајина, -е ж	bordering region
крајиште, -а с	bordering region
крак, -а м	mountain prong
кратки, -а, -о	short
криви, -а, -о	curved, inclined
крст, -а м	centre of a village – place with a cross, where people gather
крчевина, -е ж	deforested area
крш, -а м (мн. кршеви)	karst, rocky area
кук, -а м (мн. кукови)	top of a mountain with a sharp summit
кула, -е ж	tower
кућа, -е ж	house
Л	
лагум, -а м	dungeon
лаз, -а м (мн. лазови)	arable land made by deforestation
леви/лијеви, -а, -о	left
ледина, -е, ж	lea
ледник, -а м	glacier
лес/лијес, -а м	wood, forest; loess
ливада, -е ж	meadow
лидо, лида с	sandbank
ловачки, -а, -о	hunters'
лозје (нар. лојзе), -а с	vineyard
локва, -е ж	pond
луг, -а м (мн. лугови)	grove, small wood
лука, -е ж	land beside a river; port
Љ	
љути, -а, -о	bare (without soil)
М	
Мађарска	Hungary
мађарски, -а, -о	Hungarian
мајдан, -а м	mine, quarry
мајур, -а м	messuage
маква, -е ж	pond
Северна Македонија	North Macedonia
македонски, -а, -о	Macedonian
макија, -е ж	shrubs, macchia, maquis
мали, -а, -о	small, little
манастир, -а м	monastery

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
махала, -е ж	mahala, neighbourhood
међа, -е ж	abutment
место/мјесто, -а с	place, location, locality
млака (млаквa), -е ж	permanent pond
млин, -а м (мн. млинови)	mill
могила, -е ж	barrow
модри, -а, -о	dark blue
мокри, -а, -о	wet
молитва, -е ж	sacred tree
море, -а с	sea
морски, -а, -о	sea (adj.)
мост, -а м (мн. мостови)	bridge
мочвара, -е ж	swamp, marsh
мртваја (мртваца), -е ж	oxbow lake
мртви, -а, -о	dead
Н	
навоз, -а м	pram slipway
насеље, -а с	settlement
насип, -а м	causeway
национални, -а, -о	national
ниски, -а, -о	low, short
нови, -а, -о	new
нос, -а м (мн. носеви)	spur, branch of a hill
Њ	
њива, -е ж	arable field, cropland
О	
обала, -е ж	coast
област, -и ж	area
обли, -а, -о	rounded
обронак, -нка м	slope
одаја, -е ж	salaš; underground chamber, cave
око, -а м (мн. очи)	calm spring, small glacial lake
округли, -а, -о	round
окука, -е ж	curve
опсерваторија, -е ж	observatory
општина, -е ж	municipality
општински, -а, -о	municipal
ораница (орница), -е ж	arable field, cropland
осој, -а м	shady land, shady hillside
осоје, -а с	shady land, shady hillside
осредак, -етка м	pasture in rocky area
острво, -а с	island
оток, -а м	river draining a lake; island
отока, -е ж	river draining a lake
оштри, -а, -о	sharp
П	
падина, -е ж	hillside
пазариште, -а с	marketplace
парк, -а м (мн. паркови)	park
парлог, -а м	neglected land
пашњак, -а м	pasture
песак/пијесак, -ска м	sand
пећина, -е ж	cave
пешчара/пјешчара, -е ж	sands
плави, -а, -о	blue
плажа, -е ж	beach
пландиште, -а с	daily restplace for cattle
планина, -е ж	mountain
планински, -а, -о	mountain (adj.)

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
плоча, -е ж	plate
повија, -е ж	mild saddle-like watershed between two shallow lowland depressions or two basins
под, -а м (мн. подови)	foothill
појата, -е ж	hayloft
полој, -а м	floodplain
полуострво, -а с	peninsula
пољана, -е ж	field, clearing in woods
поље, -а с	field, polje
пониква, -е ж	doline (US: sinkhole)
понор, -а м	sinking river or the point of sinking, ponor, abyss
понорница, -е ж	sinking river
поречје/порјечје, -а с	basin, river system
потес, -а м	locality
поток, -а м	creek, brook
превија, -е ж	saddle
преводница, -е ж	lock
превој, -а м	saddle
превоја, -е ж	saddle
превоје, -а с	saddle
прелаз, -а м	crossing
прераст, -и ж	natural bridge
пресло, -а с	saddle
присој, -а м	sunny land, sunny hillside
присоје, -а с	sunny land, sunny hillside
притока, -е ж	tributary
прло, -а с	erodible hillside
провалија, -е ж	abyss, chasm
пруд, -а м (мн. прудови)	sandbank
пуста, -е ж	wasteland, desert (noun)
пустара, -е ж	wasteland, desert
пусти, -а, -о	deserted
пут, -а м (мн. путеви/путови)	road
Р	
раван, -вни ж	plain, plateau
равни, -а, -о	plain, flat
равница, -е ж	lowland
расадник, -а м	nursery garden
раскрсје (раскршће), -а с	crossroad
расток, -а м	river offshoot, distributary, bifurcation
растока, -е ж	river offshoot
ребро, -а с	hill slope, ridge
резерват, -а м	reservation area
река/ријека, -е ж	river
речни (јек. ријечни, рјечни) -а, -о	river (adj.)
рибњак, -а м	fishpond
рид, -а (мн. ридови) м	ridge
рит, -а (мн. ритови) м	sawmp, marsh
ров, -а (мн. ровови) м	ditch
ровина, -е ж	gully, ravine
рог, -а (мн. рогови) м	horn (peak)
рт, -а (мн. ртови) м	cape, spur, ridge
рудина, -е ж	uncultivated land, may be used for pasture
рудник, -а м	mine
рукавац, -вца м	distributary
Румунија	Romania
румунски, -а, -о	Romanian
рупа, -е ж	hole

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
С	
сад, -а м	garden
салаш, -а (мн. салаши) м	salaš
самар, -а м	saddle, pass
саставак, -вка мн. саставци м	junctions
свети, -а, -о	saint
север/сјевер, -а м	north
северни/сјеверни, -а, -о	northern
седло, -а с	saddle
селиште, -а с	former village location, peasant's property
село, -а с	village
сеоски, -а, -о	rural, countryside (adj.)
синагога, -е ж	synagogue
скела, -е ж	pram
слани, -а, -о	salty, saline (adj.)
слап, -а (мн. слапови) м	cascade
снежни/снијежни, -а, -о	snowy
спомен-	memorial- (prefix)
споменик, -а м	monument
спруд, -а (мн. спрудови) м	sandbank
сребрни, -а, -о	silver
средњи, -а, -е	middle
српски, -а, -о	Serbian
стаза, -е ж	path
стан, -а (мн. станови) м	salaš
станица, -е ж	station
старача, -е ж	oxbow lake, old riverbed
стари, -а, -о	old
стена/стијена, -е ж	rock
сто, -ола (мн. столови) м	table-like mountain
страна, -е ж	hillside
стрми, -а, -о	steep
стрњак, -а м	spike heath
струга, -е ж	deeper segment of a riverbed; wooden fence for cattle or opening within the fence
студенац, -нца м	well, spring
студени, -а, -о	very cold
суваја, -е ж	mostly dry stream, horse supported mill
суви, -а, -о	dry
суводо, -ола м	dry valley that gets water via precipitation
сутјеска, -е ж	short gorge
Т	
табан, -а м	foothill
таван, -а м	overlying rock formation; small, relatively flat area on mountain slopes
тврђава, -е ж	fortress
термоелектрана, -е ж	thermal power station
теснац/тјеснац, -а м	narrow part of a gorge
топли, -а, -о	hot
топлице, -а с мн.	spa
тор, -а м	sheepfold
точило, -а с	fracture-guided funnel feeding the scree slopes with rocky material
трава, -е ж	grass
трап, -а (мн. трапови) м	underground silo
трг, -а (мн. тргови) м	square
трговиште, -а с	marketplace
тунел, -а м	tunnel
Турска	Turkey
турски, -а, -о	Turkish

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
Ћ	
ћувик, -а м	hilltop
ћуприја, -е ж	bridge
У	
увала, -е ж	uvala, large depression in karst; small coastal bay
угар, -а м	fallow, uncultivated land
улица, -е ж	street
урвина, -е ж	locally used Serbian term for a landslide
усек/усјек, -а м	cut, cutting
уски, -а, -о	narrow
утрина, -е ж	uncultivated land, may be used for pasture
ушће, -а с	river mouth
Ф	
фарма, -е ж	farm
Х	
хајдучки, -а, -о	brigand's
херцеговачки, -а, -о	Herzegovinian
Херцеговина	Herzegovina
хидроелектрана, -е ж	hydroelectric power station
хладни, -а, -о	cold
хрбат, -пта м	ridge
Хрватска	Croatia
хрватски, -а, -о	Croatian
хрид, -и ж	skerry, rock
хум, -а (мн. хумови) м	hum, knoll, hillock
хумка, -е ж	mound
Ц	
царина, -е ж	customs
центар, -тра м	center
цеста, -е ж	road
цигански, -а, -о	Romani, Gypsy
циглана, -е ж	brickyard
црвени, -а, -о	red
црква, -е ж	church
црквени, -а, -о	church [adj.]
црквине, -а ж мн.	church ruins
црквиште, -а с	former church location
Црна Гора	Montenegro
црни, -а, -о	black
црногорски, -а, -о	Montenegrin
Ч	
чарда, -е ж	čarda
чатрња, -е ж	rainwater collector
чесма, -е ж	fountain
честа, -е ж	thicket – dense young forest, hardly passable
честак (честар), -а м	thicket – dense young forest, hardly passable
четврт, -и ж	town, city district
чот, -а (мн. чотови) м	hilltop
чука, -е ж	peak
чукар, -а м	peak
Џ	
џамија, -е ж	mosque
Ш	
шанац, -нца (мн. шанчеви) м	trench
шевар, -а м	bulrush
шибљак, -а м	osier bed
шилњак, шилња м	tip, peak
шилјати, -а, -о	pointed, peaked
широки, -а, -о	wide

Термин на српском језику	Одговарајући термин или опис на енглеском језику
школа, -е ж	school
шор, -а (мн. шорови) м	street
шпиц, -а (мн. шпицови) м	tip, peak
шума, -е ж	forest
шумарак, -рка м	grove
шумски, -а, -о	forest (adj.)
шупљи, -а, -е	hollow

СКРАЋЕНИЦЕ КОРИШЋЕНЕ НА КАРТАМА

Скраћенице у називима

Исписују се када су густина и распоред објеката на карти такви да не може стати одговарајућа анотација у целости.

скраћеница	изворни облик
Акум.	Акумулација
Алб.	Албански-а-о-е
Бан.	Банатски-а-о-е
Бњ.	Бања
Б.	Бара
Бач.	Бачки-а-о-е
Библ.	Библиотека
Бос.	Босански-а-о-е
Бр.	Брдо
Бг.	Брег
Буг.	Бугарски-а-о-е
Бул.	Булевар
В.	Велики-а-о-е
Вис.	Високи-а-о-е
ВШ	Висока школа
Вин.	Виноград
Влаш.	Влашки-а-о-е
Вод.	Воденица
Војвођ.	Војвођански-а-о-е
Вр.	Врело
Гл.	Глава
Глав.	Главица
Глв.	Главни-а-о-е
Гол.	Голем-и-о-а
Гом.	Гомила
Г.	Горњи-а-е
Град.	Градина
Гр.	Гребен
Грч.	Грчки-а-о-е
Дв.	Дворац
Дол.	Долина
Д.	Доњи-а-е
ДК	Дрвени комбинат
ДП	Државни пут
Зап.	Западни-а-о-е
Зоол.	Зоолошки
Игр.	Игралиште
Изв.	Извор
Инд.	Индустрија, индустријски-а-о-е
Ист.	Источни-а-о-е
ЈКП	Јавно комунално предузеће
ЈП	Јавно предузеће
Ј.	Јама

скраћеница	изворни облик
Јевр.	Јеврејски-а-о-е
Јез.	Језеро
Јуж.	Јужни-а-о-е
Кмн.	Камен
Кан.	Канал
Кањ.	Кањон
Клад.	Кладенац
КБЦ	Клиничко-болнички центар
Клис.	Клисура
К.	Коса
Кос.	Косовски-а-о-е
КЦ	Културни центар
Л.	Лука
Мађ.	Мађарски-а-о-е
Мај.	Мајур
Мак.	Македонски-а-о-е
М.	Мали-а-о-е
Ман.	Манастир
Мах.	Махала
Мет.	Метохијски-а-о-е
МШ	Музичка школа
Н.	Нови-а-о-е
ОП	Општински пут
ОШ	Основна школа
О.	Острво
Пад.	Падина
Пећ.	Пећина
Пив.	Пивара
Пл.	Планина
ПЗ	Пољопривредна задруга
ПК	Пољопривредни комбинат
ПГ	Пољопривредно газдинство
Поз.	Позориште
Покр.	Покрајински-а-о-е
П.	Поток
Правосл.	Православни-а-о-е
Пр.	Превој
Прист.	Пристаниште
Пуст.	Пустара
Рас.	Расадник
Р.	Река
Ром.	Ромски-а-о-е
Руд.	Рудник

скраћеница	изворни облик
Рум.	Румунски-а-о-е
Русин.	Русински-а-о-е
Рус.	Руски-а-о-е
Сал.	Салаш
Св.	Свети
Сев.	Северни-а-о-е
Сд.	Седло
Син.	Синагога
Слов.	Словачки-а-о-е
СКН	Служба за катастар непокретности
Сп.	Споменик
Спорт.	Спортски-а-о-е
СРЦ	Спортско-рекреативни центар
СШ	Средња школа
Ср.	Средњи-а-е
Срем.	Сремски-а-о-е
Срп.	Српски
Стад.	Стадион
Ст.	Стари-а-о-е
Сн.	Стена
Стр.	Страна
Стрел.	Стрелиште
ТК	Текстилни комбинат
Топ.	Топионица
ТЦ	Тржни центар
Тур.	Турски-а-о-е
Ул.	Улица
Фак.	Факултет
ФК	Фудбалски клуб
Хрв.	Хрватски-а-о-е
Хм.	Хумка
Црв.	Црвени-а-о-е
Цр.	Црква
Цркв.	Црквени-а-о-е
Ц.	Црни-а-о-е
Црг.	Црногорски-а-о-е
Црп. ст.	Црпна станица
Чс.	Чесма
Ч.	Чука
Џам.	Џамија
Шум.	Шума, шумски-а-о-е
ШГ	Шумско газдинство

Табела 5. Скраћенице у називима

Скраћенице као словни симболи

Исписују се тако да на карти представљају самосталне симболе.

скраћеница	изворни облик	напомене
Аер.	Аеродромска зграда	уз објекат
А. ст.	Аутобуска станица	уз објекат
Бн	Базен	уз или унутар симбола
Б	Бензин	уз симбол
Б. ст.	Бензинска станица	уз објекат
Блн.	Болница	уз објекат
Бдг.	Бродградилиште	уз објекат
В. д.	Ватрогасни дом	уз објекат
ВЕ	Ветроелектрана	уз објекат
Г. ст.	Гасна станица	уз објекат
Г	Гас	уз симбол за резервоар
ГУ	Градска управа	уз објекат
Гл	Глина	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Гр. п.	Гранични прелаз	уз објекат
Д. в.	Дечији вртић	уз објекат
Дп.	Депонија јаловине	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
ДК	Дом културе	уз објекат
ДЗ	Дом здравља	уз објекат
Жз.	Железара	уз објекат
Ж. ст.	Железничка станица	уз објекат
З	Земља	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Ил	Иловача	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Инд. бн	Индустријски базен	уз или унутар симбола
К	Камен	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Крч.	Кречана	уз објекат
Кптл.	Купатило	уз објекат
Л. к.	Ловачка кућа	уз објекат
Л	Локва	уз или унутар симбола
Мјд.	Мајдан	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
МЗ	Месна заједница	уз објекат
Мз.	Музеј	уз објекат
Мл.	Млин	уз објекат
Нп. р.	Наплатна рампа	уз објекат

скраћеница	изворни облик	напомене
Н	Нафта	уз симбол за резервоар
Пс.	Песак	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Пл. д.	Планинарски дом, кућа	уз објекат
ПС	Полицијска станица	уз објекат
ПТТ	Пошта	уз објекат
Плн.	Плинара	уз објекат
Пмп.	Пумпа	уз објекат
Рз.	Резервоар	уз или унутар симбола
Рд.	Руда	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Рб.	Рибњак	уз или унутар симбола
Сил.	Силос	уз објекат
ОУ	Општинска управа	уз објекат
СЕ	Соларна електрана	уз објекат
С. к.	Споменик културе	уз објекат
С. п.	Спомен плоча	уз објекат
Сп. х.	Спортска хала	уз објекат
Стрг.	Стругара	уз објекат
ТЕ	Термоелектрана	уз објекат
Тпл.	Топлана	уз објекат
Тф.	Трансформаторска станица	уз или унутар симбола
М	Улаз у станицу метроа	уз симбол
Мр	Мермер	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Уг	Угаљ	уз симбол за неплодно земљиште (површински коп)
Фб.	Фабрика	уз објекат
Фм.	Фарма	уз објекат
Фл.	Флотација	уз објекат
Хт.	Хотел, мотел	уз објекат
ХЕ	Хидроелектрана	уз објекат
Цг.	Циглана	уз објекат
Шљ	Шљунак	уз симбол за неплодно земљиште (површ. коп)
Шм. к.	Шумарска кућа	уз објекат
Шк.	Школа	уз објекат

Табела 6. Скраћенице као словни симболи

Скраћенице посебних правних режима

Користе се и као скраћенице у називима и као самостални симболи за нарочито означавање подручја посебних правних режима.

скраћеница	изворни облик
ЗС	Заштићено станиште
МПС	Меморијални природни споменик
НиР	Научно истраживачки резерват
НКД	Природни простор око непокретног културног добра
НП	Национални парк
ОРП	Општи резерват природе
ПИО	Предео изузетних одлика
ПНПЛ	Предео нарочите природне лепоте
ПП	Парк природе
ПППОЛ	Предео посебних природних одлика и лепоте
ПР	Природне реткости
ПС	Природни споменик
ПШ	Парк шума
РПП	Регионални природни парк
СП	Споменик природе
СППр	Специјални природни резерват
СРП	Специјални резерват природе
СтПр	Строги природни резерват
СтРП	Строги резерват природе

Табела 7. Скраћенице посебних правних режима

[Извор: Завод за заштиту природе Србије]

ПРИЛОГ: АДМИНИСТРАТИВНА ПОДЕЛА СРБИЈЕ

Аутономне покрајине

У складу са Законом о територијалној организацији Републике Србије, на територији Републике Србије постоје две аутономне покрајине – Аутономна покрајина Војводина и Аутономна покрајина Косово и Метохија.

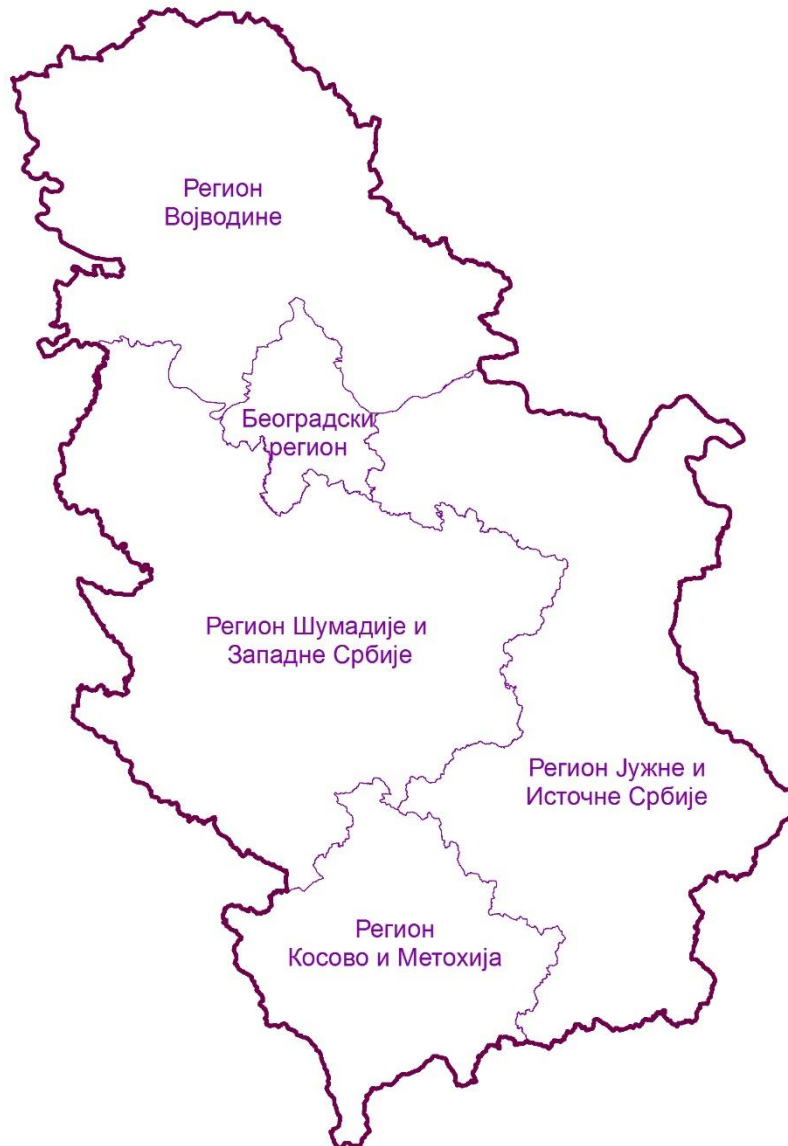

Слика 3. Аутономне покрајине у Републици Србији

Региони

За потребе подстицања регионалног развоја Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС” бр. 51/09, 30/10 и 89/15 – др. закон) одређује 5 региона на територији Републике Србије:

1. Регион Војводине;
2. Београдски регион;
3. Регион Шумадије и Западне Србије;
4. Регион Јужне и Источне Србије;
5. Регион Косово и Метохија.

Слика 4. Региони Републике Србије

Управни окрузи

За потребе лакше организације посла у државној управи, Законом о државној управи („Службени гласник РС” бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14) образовани су управни окрузи. По Уредби о управним окрузима („Службени гласник РС” број 15/06) Србија је подељена на 29 управних округа. Град Београд се сматра посебном територијалном целином, која је тополошки и површински одговарајућа нивоу округа.

Управни окрузи Србије јесу:

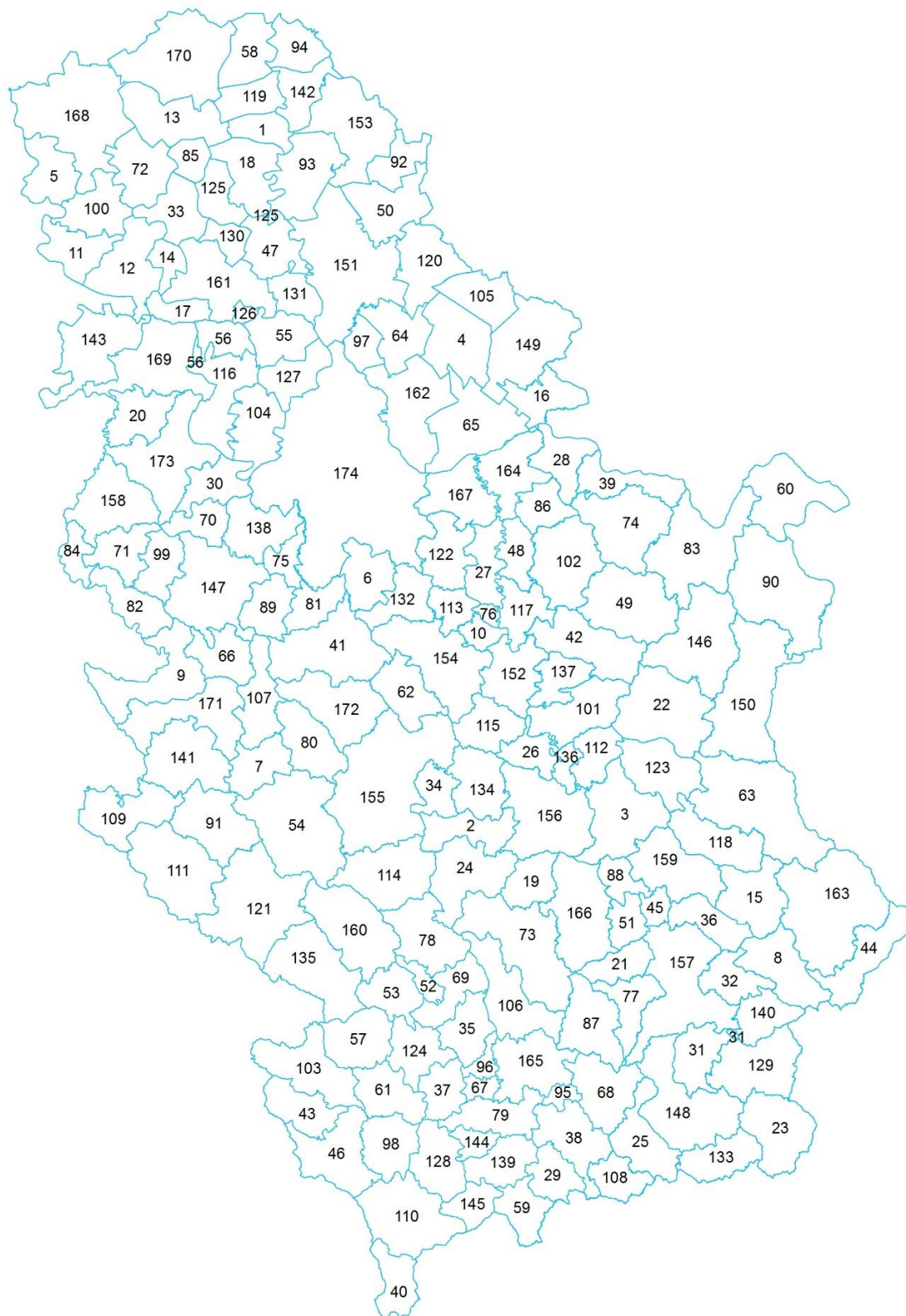
1. Борски	11. Косовско-митровачки	21. Пчињски
2. Браничевски	12. Косовско-поморавски	22. Расински
3. Зајечарски	13. Мачвански	23. Рашки
4. Западnobачки	14. Моравички	24. Северnobанатски
5. Златиборски	15. Нишавски	25. Северnobачки
6. Јабланички	16. Пећки	26. Средњобанатски
7. Јужnobанатски	17. Пиротски	27. Сремски
8. Јужnobачки	18. Подунавски	28. Топлички
9. Колубарски	19. Поморавски	29. Шумадијски
10. Косовски	20. Призренски	

Слика 5. Управни окрузи Србије

Општине и градови

Закон о територијалној организацији Републике Србије утврђује као јединице локалне самоуправе у оквиру државне територије 145 општина, 28 градова и главни град – Београд. У оквиру неких градова извршена је подела на градске општине.

Слика 6. Општине и градови Србије

Општине:

1. Ада	50. Житиште	99. Осечина
2. Александровац	51. Житорађа	100. Оџаци
3. Алексинац	52. Звечан	101. Параћин
4. Алибунар	53. Зубин Поток	102. Петровац на Млави
5. Апатин	54. Ивањица	103. Пећ
6. Аранђеловац	55. Инђија	104. Пећинци
7. Ариље	56. Ириг	105. Пландиште
8. Бабушница	57. Исток	106. Подујево
9. Бајина Башта	58. Кањижа	107. Пожега
10. Баточина	59. Качаник	108. Прешево
11. Бач	60. Кладово	109. Прибој
12. Бачка Паланка	61. Клина	110. Призрен
13. Бачка Топола	62. Кнић	111. Пријепоље
14. Бачки Петровац	63. Књажевац	112. Ражањ
15. Бела Паланка	64. Ковачица	113. Рача
16. Бела Црква	65. Ковин	114. Рашка
17. Беочин	66. Косјерић	115. Рековац
18. Бечеј	67. Косово Поље	116. Рума
19. Блаце	68. Косовска Каменица	117. Свилајнац
20. Богатић	69. Косовска Митровица	118. Сврљиг
21. Бојник	70. Коцељева	119. Сента
22. Бољевац	71. Крупањ	120. Сечањ
23. Босилеград	72. Кула	121. Сјеница
24. Брус	73. Куршумлија	122. Смедеревска Паланка
25. Бујановац	74. Кучево	123. Сокобања
26. Варварин	75. Лајковац	124. Србица
27. Велика Плана	76. Лапово	125. Србобран
28. Велико Градиште	77. Лебане	126. Сремски Карловци
29. Витина	78. Лепосавић	127. Стара Пазова
30. Владимирци	79. Липљан	128. Сува Река
31. Владичин Хан	80. Лучани	129. Сурдулица
32. Власотинце	81. Љиг	130. Темерин
33. Врбас	82. Љубовија	131. Тител
34. Врњачка Бања	83. Мајданпек	132. Топола
35. Вучитрн	84. Мали Зворник	133. Трговиште
36. Гацин Хан	85. Мали Иђош	134. Трстеник
37. Глоговац	86. Мало Црниће	135. Тутин
38. Ѓњилане	87. Медвеђа	136. Ћићевац
39. Голубац	88. Мерошина	137. Ћуприја
40. Гора	89. Мионица	138. Уб
41. Горњи Милановац	90. Неготин	139. Урошевац
42. Деспотовац	91. Нова Варош	140. Црна Трава
43. Дечани	92. Нова Црња	141. Чајетина
44. Димитровград	93. Нови Бечеј	142. Чока
45. Доњевац	94. Нови Кнежевац	143. Шид
46. Ђаковица	95. Ново Брдо	144. Штимље
47. Жабалъ	96. Обилић	145. Штрпце
48. Жабари	97. Опово	
49. Жагубица	98. Ораховац	

Градови:

146. Бор	156. Крушевац	166. Прокупље
147. Ваљево	157. Лесковац	167. Смедерево
148. Врање	158. Лозница	168. Сомбор
149. Вршац	159. Ниш	169. Сремска Митровица
150. Зајечар	160. Нови Пазар	170. Суботица
151. Зрењанин	161. Нови Сад	171. Ужице
152. Јагодина	162. Панчево	172. Чачак
153. Кикинда	163. Пирот	173. Шабац
154. Крагујевац	164. Пожаревац	
155. Краљево	165. Приштина	

Главни град:

174. Београд

Градске општине

Према Закону о територијалној организацији, територија града може бити подељена на градске општине. Ове поделе дефинисане су у статутима локалних самоуправа.

Градови са градским општинама јесу:

Град Београд – Барајево, Вождовац, Врачар, Гроцка, Звездара, Земун, Лазаревац, Младеновац, Нови Београд, Обреновац, Палилула, Раковица, Савски венац, Сопот, Стари град, Сурчин, Чукарица;

Град Врање – Врање, Врањска Бања;

Град Ниш – Медијана, Нишка Бања, Палилула, Пантелеј, Црвени крст;

Град Пожаревац – Костолац, Пожаревац;

Град Ужице – Севојно, Ужице.

Насељена места

Према Закону о територијалној организацији Републике Србије на територији Републике Србије постоји 6158 насељених места. С обзиром на велики број насељених места, она овде нису приказана.

ОСНОВНА ЛИТЕРАТУРА И ИЗВОРИ

ЛИТЕРАТУРА:

М. Пешикан, Ј. Јерковић, М. Пижурица, *Правопис српског језика*, Матица српска, 2013;

М. Шипка, *Правописни речник српског језика са правописно-граматичким саветником*, Прометеј, 2010;

група аутора, *Упутство за исписивање географских назива и других натписа на картама издања војногеографског института и приручници за практичну транскрипцију географских назива*, Војногеографски институт, 1982;

Н. Мاستило, *Речник савремене српске географске терминологије*, Географски факултет Универзитета у Београду, 2013;

И. Клајн, *Речник језичких недоумица*, Чигоја, 2006;

М. Окука, *Српски дијалекти*, Просвјета, 2008;

Ж. Станојчић, Љ. Поповић, *Граматика Српског језика*, Завод за уџбенике и наставна средства Београд, Завод за издавање уџбеника Нови Сад 1992;

М. Стевановић, *Савремени српскохрватски језик 1*, Научна књига, 1989;

П. Ивић, *Дијалектологија српскохрватског језика – увод и штокаско наречје*, Матица српска, 1985;

П. Ивић, *Српски народ и његов језик*, Српска књижевна задруга, 1986;

Н. Кадмон, *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names – Addendum*, Уједињене нације, 2007;

Н. Кадмон, *Glossary of Terms for the Standardization of Geographical Names*, Уједињене нације, 2002;

М. Петерца, *Смернице за стандардизацију географских назива на територији СФРЈ*, Зборник радова ВГИ, Војногеографски институт, 1981;

UNGEGN: Manual for the National Standardization of Geographical Names, Уједињене нације, 2007;

UNGEGN: Technical Reference Manual for the Standardization of Geographical Names, Уједињене нације, 2007;

Устав Републике Србије („Службени гласник РС”, бр. 98/06);

Закон о државном премеру и катастру („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 18/10, 65/13, 15/15 – одлука УС и 96/15);

Закон о територијалној организацији Републике Србије, („Службени гласник РС”, бр. 129/07 и 18/16);

Закон о службеној употреби језика и писама („Службени гласник РС”, бр. 45/91, 53/93, 67/93, 48/94, 101/05 – др. закон, 30/10, 47/18 и 48/18 – испр.);

Закон о заштити права и слобода националних мањина („Службени лист СРЈ”, број 11/02, „Службени лист СЦГ”, број 1/03 – Уставна повеља и „Службени гласник РС”, бр. 72/09 – др. закон и 97/13 – одлука УС и 47/18);

Закон о националним саветима националних мањина („Службени гласник РС”, број 72/09, 20/14 – одлука УС, 55/14 и 47/18);

Закон о регионалном развоју („Службени гласник РС” бр. 51/09 и 30/10);

Закон о државној управи („Службени гласник РС” бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14);

Уредба о управним окрузима („Службени гласник РС” број 15/06) и („Службени гласник РС” бр. 79/05, 101/07, 95/10 и 99/14);

Попис становништва, домаћинства и станова 2011, Републички завод за статистику;

С. Татомировић, *Модел израде и одржавања војне топографске базе података географских назива* (докторска дисертација), Универзитет одбране, Војна академија 2016.